

## Motion till riksdagen 2025/26:3514

av Amanda Palmstierna m.fl. (MP)

# Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

---

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabell A i motionen.

## Motivering

### Tabell A Anslagsförslag 2026 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

*Tusental kronor*

| Anslag                                                        | Regeringens<br>förslag | Avvikelse från<br>regeringen |
|---------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------------|
| 1:1 Bostadspolitisk utveckling                                | 123 000                | ±0                           |
| 1:2 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad     | 4 000                  | ±0                           |
| 1:3 Boverket                                                  | 320 063                | 10 000                       |
| 1:4 Statens geotekniska institut                              | 58 872                 | ±0                           |
| 1:5 Lantmäteriet                                              | 963 198                | ±0                           |
| 2:1 Konsumentverket                                           | 197 867                | 10 000                       |
| 2:2 Allmänna reklamationsnämnden                              | 68 041                 | ±0                           |
| 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen                              | 36 963                 | ±0                           |
| 2:4 Bidrag till miljömärkning av produkter                    | 3 124                  | 2 000                        |
| 99:1 Investeringsstöd för grönt samhällsbygge                 | ±0                     | 2 000 000                    |
| 99:2 Klimatanpassning av bebyggd miljö                        | ±0                     | 1 000 000                    |
| 99:3 Energieffektivisering för bostadsfastigheter och lokaler | ±0                     | 6 000 000                    |
| 99:4 Gröna och trygga samhällen                               | ±0                     | 100 000                      |

| Anslag                                              | Regeringens<br>förslag | Avvikelse från<br>regeringen |
|-----------------------------------------------------|------------------------|------------------------------|
| 99:5 Renoveringsstöd i ekonomiskt utsatta områden   | ±0                     | 250 000                      |
| 99:6 Trygghetsmedel för fastighetsägare             | ±0                     | 50 000                       |
| 99:7 Handläggning av byggkrediter                   | ±0                     | 50 000                       |
| 99:8 Konsumentområdets civilsamhällesorganisationer | ±0                     | 20 000                       |
| <b>Summa</b>                                        | <b>1 775 128</b>       | <b>9 492 000</b>             |

Alla har rätt till ett eget hem, en trygg plats att göra till sin. Det behövs bostäder med rimliga kostnader och hyror. Klimatsmarta bostäder med god arkitektur, grönska och tillgänglig natur. Vi vill att det byggs blandat och varierat med möjligheten att flytta mellan olika boendeformer genom livets olika faser. Vi vill motverka segregation och hemlöshet.

Dagens bostadsbrist är ett allvarligt problem för både individer och samhället i stort. Bostadsbyggandet har avstannat, byggtakten ligger långt under behovet. Enligt Boverkets beräkningar behöver det i genomsnitt tillkomma 52 300 nya bostäder per år. Den gröna industriomställningen gör att bostadsbristen är och riskerar att bli mycket stor i vissa orter runt om i Sverige. Det finns utmaningar i att stora grupper i samhället inte har råd att efterfråga nyproducerade bostäder till höga boendekostnader.

Det befintliga bostadsutbudet måste motsvara befolkningens behov. Många familjer är trångbodda, samtidigt som många äldre personer vill ha ett mer behovsanpassat boende. Vi vill stimulera olika boendelösningar och hållbara renoveringar. Förturer i bostadsköer behöver regleras så bostäder går till de som mest behöver dem, och kraven en hyresvärd får ställa på sina hyresgäster behöver regleras så det blir rimliga krav. Bostadsbidraget behöver utvecklas och höjas.

Bygg- och fastighetsbranschen står för en femtedel av Sveriges klimatutsläpp och bidrar till stora utsläpp utomlands genom importvaror. Frånvaron av tydliga långsiktiga lagkrav slår undan benen för en konkurrenskraftig klimatomställning i byggsektorn. Med väl avvägda, gemensamma och långsiktiga krav stärks innovationskraften och driver på den teknikutveckling samhället så väl behöver. När Miljöpartiet satt i regering införde vi krav på klimatdeklarationer, och numera måste man redovisa vilken klimatpåverkan en ny byggnad har. Klimatdeklarationerna behöver vidareutvecklas. Gränsvärden för klimat behöver införas snarast och sedan successivt skärpas.

Sverige står inför stora utmaningar när det gäller hållbar utveckling och klimatförändringar. Genom att bevara, stärka och öka andelen natur i urbana miljöer kan vi bidra till en ökad livskvalitet och hälsa samtidigt som vi bidrar till biologisk mångfald, klimatanpassning, god vattenkvalitet och naturrestaurering. Vi anser att det finns mycket att vinna och lite att förlora på att öka insatserna för att integrera mer natur i våra urbana miljöer, och att arbeta för en stärkt grön infrastruktur.

## Statliga byggkrediter för fler bostäder med rimliga hyror

Vi vill att det byggs bostäder som kan efterfrågas av fler, inte minst av unga, studenter, äldre och stora familjer. I en tid då byggtakten kraftigt avstannar, behövs ett fortsatt statligt stöd för att bygga bostäder till fler med särskilt fokus på bra klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Vi föreslår statliga byggkrediter som en statlig medfinansiering till ny- till och ombyggnation, för att sänka investeringskostnaderna och

den finansiella risken för byggbolag som bygger hyresrätter och studentbostäder. Byggkrediterna ska vara kopplade till olika villkor vad avser hyresnivå, klimatstandard ur livscykelanalyser, sociala hänsyn och arbetsförhållanden. Lånen ges ut till långsiktig statslåneränta (ränta på statsobligation med en löptid på 25 år samt en viss marginal för administrationskostnader). Staten kan låna ut maximalt 20 procent av investeringsbeloppet. Miljöpartiet anslår 50 miljoner kronor under 2026 för administration av byggkrediterna i anslag 99:7 *Handläggning av byggkrediter*.

## Industriomställningen kräver stora samhällsinvesteringar

I flera kommuner, framförallt i norra Sverige, pågår idag en expansion av hela samhällen som en direkt effekt av industrisatsningar för att ställa om till ett hållbart samhälle. Berörda kommuner och regioner genomgår en strukturomvandling som kommer att påverka samhällen under lång tid framöver. De gröna industrisatsningarna medför ett behov av samhällsinvesteringar i skolor, bostäder och annan samhällsservice. Miljöpartiet anser att regeringens åtgärder på området är otillräckliga. Vi avsätter i anslag 99:1 *Investeringsstöd för grönt samhällsbygge* ett riktat investeringsstöd på 2 miljarder kronor under 2026 för byggande av bostäder och andra samhällsnyttiga byggnader och infrastruktur i expansiva regioner kopplat till större industrisatsningar. Investeringsstödet ska även gå till ombyggnationer och tillbyggnationer av befintliga fastigheter som tillför fler bostäder, samt att medlen ska täcka delfinansiering av ökat boende i befintliga fastigheter såsom tomställda byggnader och ödehus. Boverket får i uppdrag att ta fram kriterier för stödet.

## Minskad klimatpåverkan och ökad cirkulär ekonomi

Vi ser idag att allt fler aktörer inom byggsektorn går mot ett cirkulärt arbete kring sina fastigheter. Vi vill göra det enklare att bygga med återbrukat material och vi vill se fler byggnader i trä. Rivningar av hela fastigheter behöver minimeras, men när det sker behöver materialet tas till vara. Vi vill att klimatdeklarationer för fastigheter ska utvecklas för att även omfatta rivning och ombyggnation och att material som går att återanvända inte ska få slängas. Gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan behöver införas snarast. Vi vill stimulera såväl småskaligt som storskaligt återbruk i byggsektorn och därmed också minska resursslöseriet. Vi vill att Boverket får ett utökat uppdrag för att stötta aktörer i att minska resursförbrukning och klimatutsläpp genom ett ökat cirkulärt byggande. Vi lägger 5 miljoner kronor årligen under 2026 i anslag 1:3 *Boverket* på detta uppdrag.

Vi förstärker även anslag 1:3 *Boverket* med 5 miljoner kronor under 2026 för ett uppdrag att informera fastighetsägare om förändringar i och med fastighetsnära insamling av material samt med exempel på hur detta kan iordningställas inom fastigheten.

## Energieffektivisering av flerbostadshus och lokaler

För att skydda medborgarna mot höga elkostnader, samtidigt som vi frigör energi till annan användning och sparar på råmaterial och klimatutsläpp, är det avgörande med ett

långsiktigt arbete för energieffektivisering inom bostads- och fastighetssektorn. Detta behöver prioriteras då ett arbete med att minska energianvändningen även ger ett mer långsiktigt skydd mot internationella prisförändringar samtidigt som pengar och energi sparas kontinuerligt när åtgärden är genomförd. Regeringen har trots ökat behov av energieffektivisering valt att tidigare ta bort stödet för energieffektivisering av flerbostadshus. Energieffektivisering är för Miljöpartiet en högt prioriterad fråga och takten för energieffektivisering över hela landet behöver öka kraftigt. För att stödja detta vill vi återinföra ett energieffektiviseringsstöd. Det nya stödet enligt anslag 99:3 *Energieffektivisering för bostadsfastigheter och lokaler* ska gå till energieffektivisering av både lokaler och bostadsfastigheter genom en större satsning på 6 miljarder kronor för 2026. Staten ska betala 60 procent av kostnaden för effektiva åtgärder som genomförs för att minska energianvändningen. Boverket får i uppdrag att utreda formerna för stödet.

Många fastigheter i Sveriges ekonomiskt utsatta områden är eftersatta när det gäller både energieffektivisering och renovering samtidigt som hyresgästerna i dessa områden kan ha extra svårt att klara av en höjd hyra efter renovering. När energieffektivisering ska genomföras i en högre takt än tidigare vill vi införa anslag 99:5 *Renoveringsstöd i ekonomiskt utsatta områden* för hållbara renoveringsåtgärder på 250 miljoner kronor för 2026 riktat till ekonomiskt utsatta områden som ska stötta renoveringsåtgärder som inte i sig sänker energianvändning men som utförs i samband med energieffektiviseringsåtgärder. Stödet ska motverka höjda hyror och renoveringar i områden med socioekonomiska utmaningar.

## Klimatanpassning av bebyggd miljö

En rad olika åtgärder behöver genomföras för att klimatanpassa den bebyggda miljön. Det handlar bland annat om förstärkt grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader samt skydd mot översvämningar. Miljöpartiet vill möjliggöra för olika offentliga, privata och ideella aktörer att klimatanpassa redan bebyggd miljö mot skyfall och värmeböljor. Sveriges kommuner behöver kartlägga klimatrelaterade risker för människor och infrastruktur för att kunna prioritera var åtgärder behövs och därefter utföra prioriterade åtgärder. För detta behövs både expertstöd och långsiktig finansiering. Vi föreslår en satsning på en miljard kronor under 2026 för anslag 99:2 *Klimatanpassning av bebyggd miljö*.

## Gröna trygga utemiljöer

Vi vill återinrätta stödet för gröna och trygga samhällen för att främja stadsgrönska, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Miljöpartiet satsar 100 miljoner kronor i anslag 99:4 *Gröna och trygga samhällen* under 2026 med syftet att utveckla gröna, trygga och hälsosamma miljöer samt styra mot målen i naturrestaureringslagen. Vi vill stödja skapandet av gröna och trygga samhällen, särskilt i tätbebyggda eller utsatta områden. För oss är det samtidigt viktigt att ge medborgarna större inflytande över vad som kan skapa trygghet i deras bostadsområden.

För Miljöpartiet är det viktigt att människor ska känna sig trygga i sina hem och bostadsområden. Vi vill se trygghetspengar som fastighetsägare i brottsutsatta områden kan söka för trygghetshöjande insatser. För detta tillförs 50 miljoner kronor för 2026 i

anslag 99:6 *Trygghetsmedel för fastighetsägare*. Trygghet ska inte bekostas av redan ekonomiskt utsatta människor genom höjd hyra.

## Bostadsförsörjning – ett delat ansvar

Stat och kommun behöver samarbeta bättre för en hållbar bostadsförsörjning i hela landet. Det behövs ett åtgärdsinriktat och målfokuserat arbete med inte bara lokala handlingsplaner för bostadsförsörjning utan också en nationell sådan. Det behövs ett gemensamt mål för bostadsförsörjningen för kommun och stat som syftar till att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder och att främja jämlika uppväxtvillkor och motverka boendesegregation och hemlöshet. Klimatutsläppen från bygg- och fastighetssektorn måste minska, den cirkulära ekonomin öka, och natur- och grönområden i urbana områden stärkas.

## En långsiktig grön konsumentpolitik

Miljöpartiet anser att det är viktigt med en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Flera konsumentmarknader är under snabb omvandling, vilket ger nya utmaningar och möjligheter för konsumenter. En mer hållbar konsumtion ska främjas där miljömässigt bättre produkter och deras leveranser blir enklare att välja och planerat åldrande, där produkten är gjord för att bli oanvändbar i förtid, motverkas medan reparation ska underlättas. Vi vill därför införa en standard där tillverkare/återförsäljare redovisar förväntad livslängd och förväntad servicekostnad på konsumentprodukter. Vi anser att fler produkter behöver en tydligare klimatmärkning för att underlätta för konsumenter och ett tydligt regelverk för vad som ska få kallas klimatkompenserat. Målet för konsumentpolitiken är en trygg och väl fungerande konsumentmarknad och en ekonomiskt och ekologiskt hållbar konsumtion inom planetens gränser. Det ska vara lätt att göra rätt. Greenwashing ska motverkas så att seriösa företag premieras och konsumenter får det som utlovats.

## Stärk skyddet för enskilda individer

I en lågkonjunktur, kombinerad med höga priser och förändrade räntenivåer, ökar risken för hög belåning och överskuldsättning. Skuldproblem har inte bara stora konsekvenser för den skuldsatte och dennes närstående utan även samhällsekonomiska konsekvenser. Vi vill att skyddet för enskilda individer på kreditmarknaden ska stärkas. Telefonförsäljning och om möjligt sms-lån ska förbjudas. Allt mer komplexa marknader riskerar dessutom att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge, vilket inte minst kan skada sårbara grupper.

För år 2026 tillför vi 10 miljoner kronor i anslag 2:1 *Konsumentverket* för deras arbete med konsumentvägledning för att stödja kommunernas konsumentvägledning för att nå sårbara grupper som behöver stöd på plats och inte enbart digitalt från centralt håll. Medlen syftar till att stärka och utveckla den kommunala konsumentvägledningen för att förebygga överskuldsättning och privatekonomiska problem.

Vi motsätter oss regeringens nedskärningar på konsumentområdet. Det är angeläget att det civila samhällets organisationer fortsatt ges möjlighet att främja konsumenternas intressen och bidra till standardiseringsarbeten. Miljöpartiet inte enbart återinför – utan höjer även medel till – det civila samhällets organisationer och lägger 20 miljoner kronor årligen för 2026 på anslag 99:8 *Konsumentområdets civilsamhällesorganisationer*.

Kända certifierade miljömärkningar som den nordiska miljömärkningen Svanen har en viktig roll att spela för att underlätta för konsumenter och vi anslår 2 miljoner kronor extra 2026 i anslag 2:4 *Bidrag till miljömärkning av produkter*. Vi anser att reklamationsrätten ska följa varan istället för att stanna hos den ursprungliga köparen, samt att det ska vara enklare och lönsamt att reparera. Vi vill återigen sänka momsen på vissa reparationer från 12 till 6 procent.

För att ge människor möjlighet att välja ett mer klimatsmart resande behöver kollektiva resesätt som exempelvis tåg bli enklare att välja. Vi anser att man behöver införa krav på anslutning till en gemensam konkurrensneutral plattform för biljettförsäljning för kollektivtrafikresenärer för en ökad tillgång till biljetter från alla olika utförare.

## Ge rätt förutsättningar för en hållbar konsumtion

Miljöpartiet ser att det är avgörande med en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion inom planetens gränser där konsumenterna har goda möjligheter att göra medvetna val. Det ska vara lätt att göra rätt. Det finns växande möjligheter men även utmaningar på konsumentområdet, inte minst genom digitala marknadsplatser och den växande skuldsättningen hos många hushåll. Det behövs en aktiv och konsumentfokuserad politik som skapar förutsättningar för en hållbar konsumtion.

## Fortsätt miljöanpassningen av Sveriges befintliga vattenkraft

Läget för ekosystemen i våra strömmande vatten är mycket allvarligt. Många arter som länge varit självklara, som lax, öring och ål, har antingen försvunnit från de flesta vattendragen eller minskat kraftigt. För att återställa ekosystem och livsmiljöer för arter som annars riskerar att dö ut behöver arbetet med vattenåtgärder skalas upp.

För att Sverige ska kunna uppnå EU:s direktiv så behöver många åtgärder genomföras. Miljöanpassningen av Sveriges befintliga vattenkraft har här en avgörande betydelse. Det är därför av vikt att arbetet med Nationell plan för omprövning av vattenkraft som antogs av regeringen 2020 fortsätter och ges tillräckliga resurser. Planen är utformad för att ge en nationell helhetssyn i frågan om att verksamheterna ska föras med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

*Amanda Palmstierna (MP)*

*Linus Lakso (MP)*

*Rebecka Le Moine (MP)*

*Katarina Luhr (MP)*

*Emma Nohrén (MP)*